

Søopmaalinge under Island og Færøerne.

Geografisk Tidsskrift, Bind 16 (1901)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0016-PDF/gto_0016_67684.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67684>

pdf genereret den : 22/5-2008

der man den perpendikulære Del af Lodafvigelsen i *A*, ved man altsaa nu, hvor stor den er i *B*.

Af disse to Lodafvigelser ka: man beregne den sande Lodafvigelses Størrelse og Retning, og dermed er den Vinkel bestemt, under hvilken Geoidefladen hæver sig op over eller sænker sig ned under Sfæroidefladen.

Antallet af Bestemmelser af Lodafvigelser voxer stadig stærkt, men er naturligvis endnu langt fra tilstrækkeligt til en blot nogenlunde god Bestemmelse af Jordens Form og Størrelse. For at dette kan være muligt, udkræves et temmelig tæt Næt af Lodafvigelser. Da Bredebestemmelserne lade sig udføre ret hurtigt, foreslaar Helmert¹⁾ at udføre saa mange af disse som muligt langs Meridianerne og af Længde- og Asinutbestemmelser kun saa mange, som ere nødvendige for at sikre Forbindelsen mellem Meridianprofilerne.

Da Geoiden ikke er noget matematisk Legeme, er det unyttigt at forsøge paa at fremstille dens Ligning, thi selv om vi formaaede at beregne de 3 Koordinater for et hvert Punkt af Geoiden, maatte man

¹⁾ Verh. d. XI. allg. Konf. in Berlin. Berlin, 1896. II. p. 191.

dog have en matematisk Flade at henføre den til for at kunne anskueliggjøre os dens Forløb.

Geoiden kan fremstilles ganske efter samme Princip som det, hvorved Terrænet fremstilles paa topografiske Kort, nemlig ved æquidistante Horisontalkurver. Dette er man i Stand til at gjøre, naar man kjender Geoidefladens Heldning med Sfæroidefladen, og denne kan, som vi have set, bestemmes. Æren for først at have udtænkt og delvis gennemført denne Metode tilfalder Andræ, idet han har fremstillet Geoiden for Harzegnens Vedkommende, hvor der da allerede forelaa et betydeligt Antal Lodafvigelser. (Se den danske Gradmaaling 4. Bind Note III: Geoiden for Egnen om Harzen og Thüringerwald).

Følgende Arbejder, der flere Steder ere benyttede, ved den egentlige geodætiske Fremstilling, ere ikke citerede paa hvert enkelt Sted:

Andræ: Den danske Gradmaaling. I.—IV. 1867—84.

Helmert: Die mathematischen und physikalischen Theorien der höheren Geodæsi. I., 1881; II., 1884.

Sand: Gradmaaling. [Vor Kultur]. Manuskript.

Zachariae: De geodætiske Hovedpunkter og deres Koordinater. 1876. ib.: Bemærkninger om Gradmaaling, og dens Formaal og Opgaver. [Oversigt: Vid. Selsk. Forhandl. 1894. p. 1].

Søopmaalingen under Island og Færøerne.

Af Kaptajn i Flaaden R. Hammer.

Den meget betydelige Trafik, som i de senere Aar har udviklet sig paa Islands Kyster, har gjort det paa-trængende nødvendigt endelig engang at tage alvorligt fat paa at udarbejde Søkort over Island med Omgivelser. Indtil for en Menneskealder siden indskrænkede Posttrafiken paa dette vort nordlige Biland sig til et enkelt Dampskib, som i Sommermaanederne vedligeholdte en tarvelig Forbindelse imellem Øen og Moderlandet. Foruden af dette Dampskib besejledes Øen næsten udelukkende af mindre Sejlskibe, som tilhørte de enkelte, større islandske Kjøbmænd, og hvis Førere efter mangeaarig Erfaring vare saa lokalt kjendte paa de Pladser, som de besejlede, at de ikke savnede Manglen af nøjagtige Søkort. Men Forholdene have i denne korte Tid udviklet sig med en rivende Hurtighed. For Tiden besejles Island af ni Postdampskibe, som gaa i regelmæssig Fart; de fleste sejle saa vel Sommer som Vinter og skulle frem, hvad enten det

er Nat eller Dag, Taage eller klart, og desuden færdes her en Mængde Fragtdampere, Hvalfangere og et overordentlig stort Antal Fiskedampere og Sejl-Fiskefartøjer. Alle disse Skibes Førere have i det Væsentlige ikke andre Hjælpeskilder til den ofte vanskelige og farefulde Sejlads under disse Kyster end nogle maadelige Søkort, som i Begyndelsen af dette Aarhundrede udarbejdedes paa Grundlag af de dengang med tarvelige Instrumenter udarbejdede Landkort over Øen, supplerede ved enkelte hist og her i Tidernes Løb spredte Lodskud, som langt fra kunne give noget Billede af Bunden.

For at et Søkort kan siges at svare til Nutidens Krav, maa det ikke alene give et tro og paalideligt Billede af Kysten med de i Nærheden liggende Fjælde, Dalstrog, Øer, Huse, Fyr o. l., men det maa tillige give et fuldstændigt Billede af Bunden udenfor Kysterne, saa at ikke alene alle farlige Grunde og Undervandsskjær ere aflagte, men saaledes, at alle Ujævn-

heder i Bunden ud til 100 Favnes Dybde samt Bundartens Beskaffenhed kunne læses ud af Kortet, for at Skibsforerne kunne være i Stand til med al Slags Vejr trygt at færdes i Kystens Nærhed og i Taage ved Hjælp af Løddet at kunne udfinde, hvor de ere, selv om Landet ikke kan ses. Kortet skal endvidere kunne give Forerne af Tusinder af Fiskerskibe, som færdes langs Kysterne. Oplysning om Fiskebanker og Bundarten paa disse, for at de heraf kunne udfinde, hvor der er Udsigt til lønnende Fiskeri.

At saadanne Kort ikke allerede i lang Tid have foreligget over Kysterne af Island og Færoerne, som i Aarhundreder have været i dansk Besiddelse, maa i høj Grad beklages, særligt da der over de øvrige danske Farvande længe har foreligget fortrinlige Søkort. Det maa derfor betragtes som en national Æres-sag for Danmark saa snart som muligt at faa dette for Søfarten saa betydningsfulde Arbejde udført. I 1898 blev Skonnerten „Diana“ under daværende Kap-tajn G. Holms Kommando for første Gang sendt til Island for paa Østkysten at paabegynde Opmaalinge og Fiskeriundersøgelser, og i de sidste to Somre have disse været fortsatte under Kommando af denne Ar-tikels Forfatter.

En Opmaaling omkring Island er imidlertid saa-vel et stort som et vanskeligt Foretagende, der maa udstrækkes over flere Aar. Islands Kyststrækning i ydre Omkreds er, naar Fjorde og Bugter ikke med-regnes, c. 800 Kvartmil lang, eller ligesaa lang som Afstanden fra Kjøbenhavn til Rom, og de Flak, som skulle være Gjenstand for Opmaaling og Undersøgelse, strække sig paa mange Steder 50—60 Kvartmil ud fra Kysten, eller omtrent ligesaa langt som fra Hanst-holmen i Jylland til Norges Kyst. Vanskelighederne ved Arbejdets gode Udførelse forøges i høj Grad ved det foreliggende tarvelige Grundlag. Grundlaget for enhver Søopmaaling maa selvfølgelig være Landkortet, og hvis dette er nøjagtigt, foraarsager det en utrolig Tidsspilde først at udfinde, hvor U nøjagtighederne ligge, og derefter at faa disse rettede. De eksisterende Landkort over Island ere, som nævnt, udarbejdede i Begyndelsen af Aarhundredet og lade meget tilbage at ønske i Nøjagtighed.

En anden Vanskelighed ved Arbejdets Udførelse er, at Opmaalingerne skulle foregaa i det aabne At-lanterhav, saa at der først og fremmest maa fordres godt og sigtbart og nogenlunde roligt Vejr, og disse Ting ere sjældent forenede under Islands Kyster. Østkysten, hvor den kolde Polarstrøm og en Gren af den varme Golfstrøm mødes, er af denne Grund hjem-

søgt af saa megen Taage, at der næppe findes nogen værre Taageegn paa Jorden. Beruffjord har f. Ex. gennemsnitlig 212 Taagedage om Aaret. Under Ar-bejdets Udførelse fordres et næsten utroligt Arbejde i Retning af Dybde- og Bundartundersøgelser samtidig med, at Skibets Plads omtrent hvert femte Minut maa bestemmes med stor Nøjagtighed, for at det ikke af de stærke og hyppigt skiftende Strømme samt paa Grund af Kompassets uregelmæssige Visning skal føres frem i en anden Retning end paaregnet og for at være sikker paa, at ethvert Lødsjud kommer til at staa nøjagtigt paa den Plads, hvor det er taget.

Arbejdet kræver selvfølgelig den største Punkt-lighed og Nøjagtighed, ikke alene ved Udførelsen, men ganske særligt ved Nedskrivningen af det ind-vundne Materiale, og saa vel Overordnede som Under-ordnede ere derfor under Opmaalingen stadig i Virk-somhed. Da godt Vejr er en Hovedbetingelse, maa der under gode Forhold arbejdes uafbrudt, saa længe man kan se, og i de lyse Nætter under Island kan der ses hele Døgnet rundt, saa det er mange Gange en anstrengende Tjeneste, der fordres af de ombord-værende.

I Treaaret 1898—1900 er det lykkedes at op-maale Flakkene paa Islands Østkyst fra Langenæs til Vestre Horn samt Sydkysten fra Hjørleifs Höfði til Westmanøerne. Paa den mellemliggende Strækning er Landkortet saa mangelfuldt, at det har vist sig nødvendigt at udruste en Expedition, som ved Rejser paa Land maa korrigere dette, forinden Søopmaaling kan foretages.

I den Tid, hvor Vejret ikke har tilladt Opmaa-linger i det aabne Hav, er der blevet taget Opmaalinge og Fiskeriundersøgelser i Fjordene. Disse sidste gaa i det væsentlige ud paa at udfinde de Steder, som egne sig til Fiskeri særligt efter Rødspætter, idet dette Fiskeri er saa godt som ukjendt blandt Islænderne, hvorimod de ere meget godt kjendte med alle de gode Fiskepladser for Torsk. Fiskeriundersøgelserne fore-tages ved at fiske med forskellige Redskaber som Snurrevaad og Trawl paa saa mange Steder og til saa forskellige Tider som muligt for deraf at bestemme Fiskens Forekomst paa de forskellige Aarstider, dens Størrelse og Vægt, hvilke Dyr, der ere de forskellige Fisks Hovednæring, og paa hvilke Steder disse Dyr fortrinsvis findes. Maveindholdet af de indfangede Fisk maa derfor undersøges, Fisken vejes og maales, og ved Skrabninger undersøges Bundarten, ligesom Lejligheden benyttes til Indsamling saa vel af lavere Dyr som af sjældnere Fiskearter og Fiskeyngel. For

at disse Undersøgelser kunne foretages paa rette Maade og paa et videnskabeligt Grundlag, har der med Skibet været baade en videnskabelig uddannet Zoolog og to særligt udtagne Fiskere, der gjøre Tjeneste som Fiskemestere. I den forløbne Tid er der indsamlet saa meget Materiale, at der kan udgives Fiskerikort over de østislandske Fjorde og en Del af Yderkysterne, ligesom der vil kunne udarbejdes en Beretning om det zoologiske Udbytte. Som et af de vigtigste Resultater i zoologisk Henseende kan anføres, at det er paavist, at et enkelt Sted af Island, nemlig Egnen omkring Vestmanøerne, har en ganske særlig Fauna, som nærmer sig til Skotlands, samt at Faunaen i de dybeste Regioner omkring disse Øer er den samme, som ellers kun kjendes fra Portugal. Dette interessante Faktum giver et yderligere Bevis for, at Golfstrømmen paa sin Vandring mod Øst støder an mod Island ved disse Øer, hvad der iøvrigt allerede fremgaar af Klimaet, idet dette paa Vestmanøerne er betydeligt mildere end paa alle andre Steder af Island.

I Sommeren 1900 er det særligt den sydøstlige Del af Islands Kyst, som har været Gjenstand for Undersøgelse, altsaa den Egn, hvor Taagen optræder hyppigst. Denne ubehagelige Gæst har været særlig hyppig i Aar, idet den omtrent 6 Uger i Træk, fra Skonertens Ankomst d. 6te Juni indtil d. 17de Juli, uafbrudt har blokeret Kysten her, saa at det i hele denne Tid ikke en eneste Gang var muligt at se Østkystens Fjælde, medens Vejret i det Indre af Fjordene og paa Vestkysten af Island var klart og sigtbart.

Blandt de Fjorde, som i Aar have været Gjenstand for Opmaaling og Undersøgelse, maa nævnes *Hornafjórdr* paa Islands Sydkyst. Denne Fjord har særlig Interesse, fordi det er den eneste Fjord paa Islands 260 Kvartmil lange Sydkyst og det eneste Sted paa denne, hvor Skibe kunne finde dækket Ankerplads, samt endelig, fordi den aldrig har været kortlagt. Besejlingen af Fjorden vanskeliggjøres i høj Grad ved et smalt Indløb, i hvilket der i Almindelighed løber en rivende Strøm. Hvis Fart kan naa op til 10 à 11 Knob, saa at hele Farvandet ser ud som en rivende Fos. Beboerne af Islands Sydkyst ere, trods et forholdsvis rigt Opland, meget uheldigt stillede, hvad Kommunikationsforholdene angaar, da Manglen paa Havne gjør det nødvendigt, at saa godt som al Tilførsel og ethvert Samkvem med Yderverdenen maa foregaa paa Hesteryg ad vanskelige Fjældstier og over rivende Elve. I Almindelighed ligne de islandske Fjorde de norske, idet de ere dybe og forholdsvis snævre, men Hornafjórdr danner en Undtagelse. Den

er dannet ved opslemmet Materiale fra de omkringliggende store Jøkler og minder mere om de danske Nor. Arealen er meget udstrakt, men Fjorden har overalt saa ringe Dybde, at selv Baade kun kunne flyde i enkelte smalle Render. Kun i Fjordens ydre Del ere Renderne saa dybe, at de kunne besejles af Skibe. I Nærheden af Fjordmundingen er der for nogle Aar siden blevet anlagt et Handelsted, og da Oplandet indenfor Fjorden er ret vel befolket, vil man forstaa, at det for Beboerne spiller en betydelig Rolle, om Fjorden kan besejles, ikke alene af Fragtdampere, men ogsaa af det Postdampskib, som i de senere Aar er sat i Gang langs Kysterne. I nogle Aar har Postdampskibet holdt Forbindelsen vedlige, men da det i Foraaret 1900 skulde løbe ind, kom det paa Grund, og Føreren erklærede ikke oftere at ville besejle Stedet, for en nøjagtig Opmaaling var foretagen. Det lykkedes „Diana“ at komme ind paa Fjorden og at optage et fuldstændigt Kort over Løbene samt at opstille Mærker i Land til Vejledning for Skibe.

Den ved Islands Kyster herskende Ebbe og Flod virker helt ind i denne Fjord og foraarsager en regelmæssig Stigen og Falden af Vandet, som kan beløbe sig til 3 à 4 Fod. Da Fjordens Fladeindhold er meget stort, maa hele den Vandmasse, som udfordres til at forøge Vandstanden 3 à 4 Fod over hele Arealen, i Løbet af de 6 Timer, hvor Vandet stiger, passere ind igjennem det snævre Indløb, medens den samme Vandmasse, forøget med Tilstrømning fra Elve og Jøkler, i de næste 6 Timer skal passere ud af det samme snævre Løb, saa man vil forstaa, at Strømmen i dette maa være ualmindelig stærk. Det er ogsaa kun i det korte Tidsrum, hvor Vandet er paa det Højeste eller paa det Laveste, at Besejling af Indløbet er mulig, men da Dybden i Indløbet selv med laveste Vand er 3 til 4 Favne, er Fjorden sejlbar, selv for store Skibe, naar blot det rigtige Øjeblik benyttes.

Blandt andre for Skibsfarten særligt vigtige Resultater af Opmaalingen kan nævnes, at det er lykkedes at skaffe et paalideligt Billede af Bundforholdene udfordret for sine mange Skjær og den hyppige Tange saa berygtede Bernfjord. Der er her fundet et Dyb med over 50 Favne, som gjør det muligt for et Skib med gode Loddeapparater at kunne søge ind paa Fjorden uden at risikere at komme Skjærene for nær, selv om Taagen skjuler baade disse og det omliggende Land.

Efter de gamle Sagaer skulde Anledningen til, at *Erik den Røde* i sin Tid opdagede Grønland¹⁾ være

¹⁾ „Grønlands historiske Mindesmærker“ Side 89.

den, at *Gunbjørn* foregav fra et Sted i Havet Vest for Island samtidig at have set Snefjældjöklen paa Island og Jöklerne i Grønland. Efter at man i den nyere Tid var kommet nogenlunde paa det Rene med Grønlands Kystens Beliggenhed og vidste, at Afstanden imellem disse to Steder var 300 Kartmil, har denne Beretning fra forskjellig Side været bestridt. Da Snefjældjöklen paa Island har en Højde af 4577 Fod, og Jöklerne i Grønland højt anslaaet regnes til 6000 Fod, vilde under normale atmosfæriske Forhold Fjælde af denne Højde kun kunne ses samtidigt, naar Afstanden mellem dem var c. 180 Kml. At Refraktionsforholdene paa nordlige Breder hyppigt ere saaledes, at man kan se betydeligt længere end normalt, har vel været bekendt, men at Synsvidden skulde kunne forøges fra 180 til 300 Kvartmil, er i Almindelighed blevet betragtet som en Umulighed. Opmaalingerne i Aar have bevist, at *Gunbjørns* Beretning kan være fuldstændig paalidelig. Det lykkedes nemlig fra et Sted i Havet SO. for Island, i meget klart Vejr, med Vinkelmaalingen at konstatere, at Myrdaljöklen, som ligger NO. for Vestmanøerne, kunde ses i 150 Kvartmils Afstand. Denne Jökkel er nærlig af samme Højde som Snefjældjöklen og skulde normalt kun kunne ses indtil en Afstand af 80 Kvartmil. De særlige Refraktionsforhold have altsaa omtrent fordoblet denne Afstand. Fjælde af c. 5000 Fods Højde ville under normale Forhold kunne ses indtil en Afstand af c. 95 à 100 Kvartmil, og under Refraktionsforhold, som svare til de ovennævnte, vil denne Afstand forøges til c. 170, hvorved den samlede Afstand bliver 320 Kvartmil. At *Gunbjørns* Beretning har været paalidelig, kan derfor næppe betvivles.

Som et Kuriosum kan bemærkes, at vi den paa-gjældende Dag samtidig med Myrdaljöklen saa de c. 2800 Fod høje Fjælde ved Gerpír paa Islands Østkyst i 65 Kvartmils Afstand, og at der til Bestemmelse af Skibets Plads blev maalt Vinkler imellem disse Punkter. Hvor store Distancer her er Tale om, gjør man sig bedst Begreb om ved at overføre dem paa vore hjemlige Forhold. I de danske Farvande vilde det svare til, at man ombord i et Skib, som befandt sig i Sundet udfor Dragør kunde se Skagen til den ene Side og Rügen til den anden.

Af Interesse er ogsaa et Fænomen, som blev iagttaget paa Rejsen. Da Skonnerten en Dag i smukt, stille Vejr befandt sig ude ved Yderenden af det store Landflak, c. 50 Kvartmil fra nærmeste Land, saas pludselig i Vandets Overflade en voldsom Bevægelse, som bredte sig over en stor Strækning. Vandet sydede

og boblede. Strømhvirvler og Skum viste sig overalt, og Masser af Søfugle sværmede skrigende omkring: det saa ud, som om man sejlede sig ind i et af Skjær og rivende Strøm opfyldt Farvand. Den som bekendt Mand fungerende Islænder kom færende op paa Kommandobroen og troede, at vi sejlede os ind paa et hidtil ukjendt Klipperev eller en Samling af undervands Skjær. Loddet havde netop vist en Dybde af lidt over 100 Favne, saa at der ingen Grunde var paa Stedet. Efter de anstillede Undersøgelser viste det sig, at Uroen i Vandet opstod netop paa det Sted, hvor Bunden gik stejlt op fra c. 200 til 100 Favnes Dybde, og at den strakte sig flere Kvartmil til begge Sider omtrent langs 100-Favnegræsen. Forklaringen maa derfor søges i, at Vandmassen, som var i Bevægelse udefra ind efter, pludselig mødte en stejlt opgaaende Undervandsklippevæg, saa at Vandet blev presset fra de store Dyb op til Overfladen. Sandsynligvis har den medført lavere Dyr og Smaafisk fra Bunden, hvorved Stedet er blevet et godt Spisekammer for Fuglene. Iagttagelsen har sin store Interesse, idet den giver Forklaringen paa mange hidtil gaadefulde Beretninger fra Skibsførere om Brændinger, som skulle være sete langt ude til Søs, uden at det har været muligt senere at finde Skjær eller Grunde paa de angivne Steder.

De tre bedste Sommermaaneder, Juni, Juli og August, anvendtes til Opmaalingerne under Island, men desuden anvendtes 6 Uger af Togtet, Slutningen af April samt Maj Maaned, til at fortsætte den i 1899 paabegyndte Soopmaaling under Færøerne.

Vanskelighederne ved Opmaalingerne omkring disse Øer ere ikke saa store som under Island, da der forefindes et særdeles paalideligt Grundlag i det af Generalstaben udførte fortrinlige Kort over Øerne, men Taage og Tykning tilsløre ofte disse stejle, klippefulde Øer, og det aabne Hav samt de stærke Tidevandsstrømme kunne berede Vanskeligheder nok. Da Fiskebankerne strække sig indtil 60, ja, Sydvest for Øerne endog indtil 90 Kvartmil ud fra Kysterne, er det ogsaa her store Distancer, som skulle gennemsejles, forinden Maalet er naaet. Opmaalingerne i Aar have blandt andet paavist store Fiskebanker Øst for Øerne i fra 40 til 60 Kvartmils Afsand fra disse. Bankerne ere gennemfurede af dybe Render med 150—200 Favne. I de indre Sunde og Fjorde er ogsaa et betydeligt Arbejde blevet fuldført. En ikke ringe Del af dette er efter „Diana“s Afgang til Island bleven fortsat af det under Færøerne stationerede Fiskeriinspektionsskib under Kommando af Kaptain *Schack*, som bl. a. har foretaget en Opmaaling og Sejlads-Beskrivelse af den paa Syderø

liggende Vaagsfjord. Denne Fjord har hidtil blandt de Sofarende haft et daarligt Ry paa Grund af nogle i Mundingen liggende Undervandsskjær, hvis nøjagtige Beliggenhed hidtil ikke har været almindelig kjendt. Efter Opmaalingen har det vist sig, at Fjorden er forholdsvis let at besejle og yder en fortrinlig Tilflugtsplads for Skibe, selv i stormende Vejr.

Angaaende de under Opmaalingen benyttede Loddeapparater skal jeg henvise til Artiklen i dette Tidsskrifts 15. Bd. S. 87, idet jeg dog skal tilføje, at

Dybdemaalingen i Aar har vundet betydeligt ved Anvendelsen af den af Kaptajn i Marinen *C. Clausen* konstruerede Kontrol-Dybdemaalere, som har den Fordel fremfor hidtil benyttede Apparater, at den er lettere og simplere at betjene og, paa Grund af sin dobbelte Afkæsnings, altid giver Kontrol paa Lodskuddets Paalidelighed. Under Opmaalingerne i Sommer er der taget over 10,000 Lodskud og deraf c. 2600 med Kontrol-Dybdemaaleren.

Den østgrønlandske Kystexpedition 1900.

Ved Premierløjtnant i Flaaden **G. Amdrup.**

(Hermed et Kort).

Som tidligere meddelt¹⁾, gik „Antarctic“ d. 18. Juli Kl. 9¹/₂ Fm. tilankers i en lille Vig paa Nord-siden af Kap Dalton for her at landsætte Kystexpeditionen. Der toges strax fat paa Losningen af Expeditionens Gods, i hvilket Arbejde alle Naturforskerne deltog, og, takket være den Ihærdighed, der udvistes fra alle Sider, bragtes alt i Land samme Dag, og Bygningen af Huset paabegyndtes.

Samme Dags Aften overgav jeg Ledelsen af Skibsexpeditionen til cand. mag. *N. Hartz* og Førelsen af Skibet til Kaptajn *V. Kjoller*. Da *Dr. Nordenskjöld* imidlertid paa en Fjeldskraaning ca. 1000 Fod o. H. havde fundet nogle Lag med Dyreforsteninger og fossilt Træ, bestemte Cand. Hartz, at Skibet skulde blive nogle Dage ved Kap Dalton. Dette kom os i høj Grad tilgode, idet vi nu i saa stor Udstrækning som muligt fik Assistance af Skibsexpeditionen med Bygningen af Huset m. m.

Huset kom til at ligge paa det lave Land, der adskiller Kap Daltons østligste Fjeldplateau fra det høje Fastland. Dette lave Land danner Bunden af den lille Vig, som „Antarctic“ laa i. Paa Stranden laa meget Drivtømmer saa højt oppe, at det næppe kan være ført derop af Højvandet, og det er antagelig heller ikke skruet op af Isen. Langt snarere synes det at tyde paa, at der her ofte kan sætte saa høj Sø, at det slynges op med denne.

Det medbragte Træhus havde en Grundflade af 10 × 12 Fod foruden et Bislag paa 4 × 4 Fod. Husets Bjælker og Planker vare tilskaarne og tilpas-

sede hjemmefra, saa at vi kun havde at slaa det Hele sammen. Det var forsynet med Yder- og Inderklædning af 1" Brædder. I Huset fandtes kun et Rum. Paa den ene Langvæg skulde de fire Standkøjer anbringes, to og to over hinanden. Tæt op til Køjerne og midt i Huset skulde Kogekakkelovnen anbringes. I den anden Langvæg fandtes et stort to Fags Vindue vendende mod Syd. Møbementet bestod af 4 Træbænke og et stort Træbord. Dørene i Bislaget vare anbragte saaledes, at vore 11 Fods Kajaker kunde tages ind i Huset, og, da Bordet var til at slaa sammen, kunde Husets Indre hurtigt omdannes til et bekvemt Værksted. Udvendig blev Huset beslaaet med Tagpap og til Vægge, Loft og Gulv medførtes Linoleum.

Paa Husets Loft bortstuedes Provianten og alle de mange forskellige Gjenstande, der finde Anvendelse under en Overvintring, saavel som Slæder, Ski og Kajaker til Slædeture. Mislykkedes nemlig Baadturene, skulde vi jo vende tilbage til Huset og da ved Vintertid søge at naa Angmagsalik med Slæder og Kajaker¹⁾.

D. 21. Juli om Aftenen var Huset bygget og alt Gods og Proviant stuvet deri. Samme Aften forlod „Antarctic“ Kap Dalton, efter at vi havde taget en smuk og højtidelig Afsked med alle vore Venner der ombord.

Vi gjorde nu klar til Baadturen. Til denne medførtes en 18 Fod lang og 5 Fod og 3 Tommer bred Baad bygget paa Krævel af spejlskaaren Eg med en Klædningsstykkelse af ¹/₂ Tomme. Med et Fribord af 10 Tommer kunde den bære ca. 2500 \mathcal{R} . I Vand-

¹⁾ *Geografisk Tidsskrift*, 15. Bd. Hefte VII- VIII.

¹⁾ *Geografisk Tidsskrift*, 15. Bd. Hefte V—VI.